

Asia: VN/26856/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi alueidenkäyttölaki

Lausunnonantajan lausunto. Lausuntopalautteen käsittelyn helpottamiseksi ympäristöministeriö pyytää, että lausunto jaotellaan lausuntopyynnössä ilmoitettujen väliotsikoiden mukaisesti.

Kommentit luvusta 1 Yleiset säännökset

-

Kommentit luvusta 2 Viranomaisten tehtävät

-

Kommentit luvusta 3 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

-

Kommentit luvusta 4 Maakuntakaava

-

Kommentit luvusta 5 Yleiskaava

-

Kommentit luvusta 6 Asemakaava

-

Kommentit luvusta 7 Vähittäiskaupan suuryksiköitä koskevat erityiset säännökset

-

Kommentit luvusta 8 Tuulivoimarakentamista koskevat erityiset säännökset

-

Kommentit luvusta 9 Aurinkovoimarakentamista koskevat erityiset säännökset

-

Kommentit luvusta 10 Ranta-alueita koskevat erityiset säännökset

-

Kommentit luvusta 11 Kaavoitusmenettely ja vaikutusten selvittäminen kaavaa laadittaessa

-

Kommentit luvusta 12 Asemakaavan ja yleiskaavan laatimisaloite ja asemakaavan ja yleiskaavan laatiminen yhteistyössä

-

Kommentit luvusta 13 Merialuesuunnittelu

-

Kommentit luvusta 14 Kansallinen kaupunkipuisto

-

Kommentit luvusta 15 Valtion rajat ylittävät ympäristövaikutukset

-

Kommentit luvusta 16 Pakkokeinot ja seuraamukset

-

Kommentit luvusta 17 Kaavan ja muun päätöksen tiedoksianto koskevat säännökset

-

Kommentit luvusta 18 Muutoksenhaku

114 § Valitusoikeus asemakaavan hyväksymistä koskevasta päätöksestä

Ehdotetut valitusoikeuden rajoitukset heikentävät kunnan jäsenten ja yhdistysten mahdollisuuksia osallistua elinympäristöönsä koskevaan päätöksentekoon. Rakennustaiteen Seuran näkemyksen

mukaan asemakaavaa koskevan valitusoikeuden tulee pysyä vähintään voimassa olevan alueidenkäyttölain mukaisena.

Asemakaavan hyväksymistä koskevasta päätöksestä valitetaan kunnallisvalituksella. Koska kunnallisvalituksen saa tehdä vain sillä perusteella, että 1) päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä; 2) päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa; tai 3) päätös on muuten lainvastainen, on yleisen edun mukaista, että kunnan jäsenellä on valitusoikeus myös asemakaavasta, joka laaditaan voimassa olevan yleiskaavan alueelle yleiskaavan ohjausvaikutuksesta poikkeamatta. Valitusoikeuden poistaminen kunnan jäseniltä yleiskaavan mukaisista asemakaavoista on ongelmallista myös siksi, että osa yleiskaavoista on hyvin yleispiirteisiä, joten yleiskaavoitusvaiheessa kunnan jäsenet ja muut osalliset eivät voi ottaa kantaa asioihin, jotka tulevat esille vasta asemakaavoitusvaiheessa.

Valitusoikeuden rajaamisella niihin, joiden oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa ei myöskään esityksen perusteella ole sellaisia muutoksenhakuprosesseja sujuvoittavia vaikutuksia, että osallistumisen rajaaminen olisi perusteltua. Hallinto-oikeuksien resursseja on järkevämpää käyttää kaavapäätösten lainmukaisuuden tutkimiseen kuin sen selvittämiseen, onko valittaja säännöksen tarkoittamalla tavalla asianosainen tai poikkeako asemakaava yleiskaavan ohjausvaikutuksesta.

Yhteisöjen valitusoikeuden kytkeminen tehtyyn muistutukseen rajoittaa liikaa yhdistysten mahdollisuuksia vaikuttaa asemakaavoitukseen toimialaansa kuuluvissa asioissa. Kaikkien etu toki olisi, että yhteisöt ja muut osalliset esittäisivät näkemyksensä mahdollisimman varhaisessa vaiheessa kaavoitusprosessia, mutta usein vapaaehtoisvoimin toimivien yhdistysten resurssit ovat rajalliset, joten käytännössä muistutuksen jättäminen valitusoikeuden ehtona kaventaisi kohtuuttomasti yhdistysten mahdollisuutta osallistua lähiympäristöään koskevaan päätöksentekoon.

Lain 1 §:n 2 momentin mukaista tavoitetta turvata suunnittelun laatu ja vuorovaikutteisuus ja asiantuntemuksen monipuolisuus tukisi se, että valitusoikeutta asemakaavan hyväksymistä koskevasta päätöksestä ei olisi rajattu vain paikalliselle tai alueelliselle yhteisölle, vaan myös valtakunnallisella yhteisöllä olisi valitusoikeus toimialaansa kuuluvissa asioissa. Tällöin pienemmillä paikkakunnilla, joilla ei välttämättä ole sopivaa yhteisöä eikä asiantuntemusta ottaa kantaa esimerkiksi kulttuuriympäristöä koskeviin kaavapäätöksiin, voitaisiin turvautua valtakunnallisen yhteisön asiantuntemukseen. Tämä mahdollistaisi paremmin myös esimerkiksi tietyn arkkitehdin työhön keskittyneen yhteisön asiantuntemuksen hyödyntämisen tämän suunnittelukohteita koskevissa kaavapäätöksissä.

Kommentit luvusta 19 Kaavan ja muun päätöksen tiedoksianto ja voimaantuloa koskevat säännökset

-

Kommentti luvusta 20 Erinäiset säännökset

-

Kommentit luvusta 21 Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

-

Kommentit alueidenkäyttölain muuttamisesta (liitelaki, nimike muuttuu laiksi kaavojen toteuttamislainsi)

-

Kommentit rakentamislain muuttamisesta

-

Luonnos uudeksi alueidenkäyttöasetukseksi viimeistellään ja siitä pyydetään lausunnot syksyllä 2025. Jos haluatte jo nyt antaa siitä kommentteja niin voitte tehdä sen tässä.

-

Virtanen Mira
Rakennustaiteen Seura ry